

Govva: Panu Orell (FGFR)

VURDOJUUVON BOHTOSAT

- Prošeavtta bohtosiid vuodul hábmejuvvojit ávžžuhusat dasa mo sáhttit áigái oažžut Barentsguovllu luossamáddodaga hárrái buorebut heivehuvvon ja diehtovuodustuvvon hálddašeami.
- Dieđut árbeávdnasiid birra addet midjiide dieđuid das gosa rittus bivdojuvvon luosat gullet. Dieđut addet maiddái midjiide vejolašvuoda ráhkadit davviguoovu luossamáddodagaid genehtalaš vuodđokárta.
- Iešguđet luossamáddodagaid vándardangeainnut kártejuvvojit.
- Gávnnahuvvo man ollu leat gárgidan biebmoluosat, vai sáhttit addit ávžžuhusaid dáid bivddu hárrái.
- Dálkkádatrievdamiid váikkuhusat luosaid ja daid vándardemiide iskojuvvojit.
- Mii vuordit maiddái aktiiva ovttasbarggu ja buori gulahallama hálddašeddiid, iešguđet dutkansurgiid, guolástusservviid ja báikkálaš guolásteddiid gaskka. Mii háliidit maiddái oktiičatnat árbedieđuid ja báikkálaš máhtu odđaaigásaš dutkamiin ja diehtagiin.

BEALÁLAČČAT JA OASSEVÁLDIT

Norggas: Finnmarkku Fylkkamánni (prošeaktajodiheaddji), Mearradutkaninstituhta Romssas – (HI), Norgga luondudutkama instituhta Romssas (NINA), ja Romssa ja Finnmarkku mearraluossabivdosearvut

Ruoššas: Polardutkama, mearraguolásteami ja osaanografiija instituhta – Murmánska ja Arhangelsk (PINRO). Guoskevaš oasseváldit: Gárjila guovllu guolástushálddašeapmi (Karelrybvod), Arhangelska guovllu guolástushálddašeapmi (Sevrybvod) ja Komi guovllu guolástushálddašeapmi (Komirybvod)

Suomas: Turku Universitehta – Kevo dutkanguovddáš ja Suoma fuoddo- ja guolledutkaninstituhta

Prošeaktaáigodat:

Odđajagemánus 2011— juovlamánnui 2013

Ruhtadeapmi:

EU Kolarctic ENPI CBC 2007-2013 prográmma ja doarjagat oasseváldi riikkain ja bealálaččain.

Prošeavtta interneahhtasiidu:

www.fylkesmannen.no/kolarcticsalmon

Prošeaktakoordináhtor:

Norggas: Tiia Kalske, thk@fmfi.no

Ruoššas: Sergey Prusov, prusov@pinro.ru

Suomas: Eero Niemelä, eero.niemela@rktl.fi

KOLARCTIC SALMON

APC CIPAFF 05/2011 www.arcgraff.no

Kolarctic ENPI CBC prošeavttas – “Golmma riikka ovttasbargu min oktasaš riggodaga hárrái; atlántalaš luossa Barentsguovllus (KO197)” – lea ulbmilin oktiičatnat árbevirolaš ja báikkálaš dieđuid mearraluossabivddu birra ođđaáigásaš dutkamiin ja diehtagiin, ovddidan dihte Barentsguovllu atlántalaš luossanáli guhkesáiggi ja diehtovuodustuvvon hálddašeami.

OKTASAŠ LUONDU JA LUONDDURIG-GODAGAT

Norgga, Ruošša ja Suoma rádjeguovlluin leat erenoamáš luonddukvalitehtat ja luonddurig-godagat. Atlántalaš luossa ovddasta ceavzilis ja guoddevaš ekovuogádaga, ja das lea stuora ekonomalaš ja kultuvrralaš markkašupmi sihke dienasbivddu ja lustabivddu dáfus. Guovllu luossabivddus leat guhkes áiggi árbevierut, ja dáid árbevieruide gullá rikkis sámegeiella ja ollu iešguđet lágan bivdovuogit.

“Dieđalaš máhtu ja árbedieđuid oktiičatnema bokte vuodđuduvvo Barentsguovllu atlántalaš luosa ceavzilis boahhteáigi”

PROŠEAVTTA MIHTTOMEARIT

- Ovddidit bures heivehuvvon ja bista vaš hálddašeami atlántalaš luosa hárrái, dán luosa davimus eallinguovlluin.
- Fuolahit áigái buori diehtovuodu vai sáhttit čađahit buorebut heivehuvvon, ceavzilis ja diehtovuodustuvvon bivddu, ja áimmahuššat rikkis bivdoárbevieruid ja riddokultuvrra.
- Oktiičatnat árbedieđuid (báikkálaš ja árbevirolaš dieđuid) dieđalaš máhtuin.
- Háhkát dárkilis dieđuid luosa, ja dan vádjoleami hárrái rittu mielde ja mo dat heiveha iežas vejolaš boahhte vaš dálkká-datrievdamiidda.

ČATNAT OKTII OĐĐAÁIGASAŠ DIEHTAGA JA ÁRBEDIEĐUID

Prošeakta lea hálddašeddiid, dutkiid, mearraluossabivdos-ervviid ja Suoma, Ruošša ja Norgga mearraluossabivdiid ovttasbargu. Mii háliidit čatnat oktii mearraluossabivddu árbedieđuid ja báikkálaš máhtu ođđaáigásaš dutkamiin ja diehtagiin. Mii áigut atnui váldit ođđaáigásaš teknologii ja lonohallat bargiid, ja lágídit guorahallamiid oazžun dihte áigái oktasaš áddejumi bivddu, bivdovuogiid ja bivdoárbevieruid hárrái.

PROŠEAKTAGUOVLU

Prošeaktaguovlu lea Nordlándda rájes lullioarjin, Romssa, Finnmárkku, Guoládaga ja Vilgesmeara bokte gitta Petchora rádjái davvinuortan. Dán guovllus leat odne máilmmi nannoseamos luossamáddodagat. Go luossa vánddarda ruovttoluotta johkii gos lea riegádan, de navdit ahte juohke luossajogas lea sierra ja erenoamáš luossamáddodat. Muhtin jogain leat maiddái mánggat erenoamáš vuollemáddodagat.

DOAIMMAT

Mii áigut čohkket čuopmaskosiid luosain Norgga ja Ruošša rittuin. Čohkken galgá gokčat luosa olles vánddardanáigodaga (cuonomanu loahpas borgemanu lohppii). Mii háliidat maid čohkket iskosiid čakčamanu rájes juovlamánui gávnahan dihte gos mearas luossa orru dálvvi, ja vai sáhttit árvvoštallat man ollu doppe leat gárgidan biebmoluosat.

Seammás áigut maid čohkket iskosiid luossaveajehiin dain oallut luossačázadagain prošeaktaguovllus, gos áigut luosaid árbeávdnasiid (DNA) bokte ráhkadit genehtalaš vuodđokárta guovllu buot luossamáddodagain. Dát addá midjiide vejolašvuoda gávnahit luosaid ruovttogaid, ja nu oazžut dieđuid guovllu luosaid evolušuvnnalaš historjja ja fuolkevuoda hárrái.

Govat: Vidar Wennevik (IMR), Eero Niemelä (FGFRI) ja Sergey Prusov (PINRO)

